

Проблема ідентичності особистості в умовах трансміграції

Соціальна реальність все більш набуває якостей полікультурного простору, в якому перетинаються різноманітні теоретичні і практичні дискурси, пов'язані із розумінням плюралістичної парадигми. Дискурси зосереджені на прагматичних підходах до різноманітності світу і спрямовані на те, як у цьому світі жити і як ним управляти. Плюралістична парадигма виходить із безумовного визнання відмінностей, гетерогенностей, множинності і багатолікості культурного і соціального буття, прав і свобод громадян, ненасильства, віротерпимості, діалогу культур. Бачення суспільства у фокусі плюралістичної парадигми дозволяє осмислити його нові виміри: мультикультурні, полікультурні, транскультурні, та надає змогу «вписати» міграційні процеси як значущий чинник та, водночас, наслідок збільшення розмаїтості світу. Полікультурне суспільство розглядається як соціальне утворення, що містить у собі багатоетнічність, полілінгвістичність, багатоманітність вірувань, традицій, життєвих стилів і способів мислення [2].

Новітнім напрямком вивчення трансформації ідентичності мігрантів є дослідження транснаціональних соціальних феноменів. Німецький дослідник Л. Пріс впроваджує у науковий обіг категорію «транснаціональний соціальний простір» [1]. На його думку, виникнення складних та неперервних потоків людей, товарів та інформації, що викликається глобалізаційними процесами, позначило початок нової ери міграції. Соціальні мережі мігрантів інтегрують дифузні простори всупереч державним кордонам, фрагментують національну ідентичність людей, структурують їх життєві шляхи та трудові кар'єри. Існування таких транснаціональних соціальних просторів руйнує традиційні форми міграції. Зокрема, з порядку денного знімається «дилема мігранта» – інтеграція або нові етнічні меншини. Нова концепція міграції дозволяє відмовитися від пояснювальної схеми, яка ґрунтується на бінарній опозиції. Як

показують дослідження, часто мігранти зовсім не зорієнтовані на інтеграцію, а етнічні меншини утворюються із місцевої еліти, а не із нових переселенців. Трансмігранти, які одночасно «проживають» і у суспільстві вибуття, і у суспільстві прибуття, створюють транснаціональні соціальні простори. Дослідник підкреслює, що поняття «трансміграції» здебільшого стосується саме трудової міграції [2].

Для транснаціонального соціального простору характерним є використання внутрішніх переваг – мова, соціальні зв'язки, схожі ідеї, переконання, оцінки, загальні колективні уявлення – релігія, національність, етнічність. Тобто транснаціональні спільноти – це групи індивідів, чия ідентичність не базується на прив'язуванні до певної території проживання. Це свого роду виклик традиційним уявленням про належність до нації-держави. Дослідження транснаціональних спільнот – нова галузь для соціальних наук, яка тісно пов'язана з вивченням міграції, етнічності і націоналізму.

Дискурс глобалізації, тобто наукові і повсякденні, ненаукові уявлення про неї, посилюють значущість локального, традиційного, історичного, релігійного при формуванні глибинної ідентичності людей, не заважаючи її плюралізації в сфері їх функціональної діяльності. Отже, розглядаючи проблему української трудової міграції у контексті полікультуралізму сучасного світу, слід підкреслити, що вона є дуже тісно взаємопов'язаною із проблемами ідентифікації та трансформації ідентичності особистості та соціальних груп.

Література:

Блинова М.С. Современные социологические теории миграции населения : [Монография] / М.С. Блинова ; под. ред. В. И. Добренькова. – М. : КДУ, 2009. – 160 с.

Слюсаревський М. М. Психологія міграції : навчальний посібник / О. Є. Блинова, М. М. Слюсаревський // Національна академія педагогічних наук України; Інститут соціальної та політичної психології. Видання друге, перероблене і доповнене. Київ : Талком, 2018. – 360 с.

Відомості про авторів:

Блинова Олена Євгенівна – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри загальної та соціальної психології Херсонського державного університету;

Попович Ігор Степанович – доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри загальної та соціальної психології Херсонського державного університету.